

Aan:

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Bits of Freedom
Prinseneiland 97hs
1013 LN Amsterdam

Evelyn Austin
tel: 06 26 89 51 24
e-mail: evelyn@bitsoffreedom.nl

bitsoffreedom.nl
IBAN: NL73 TRIO 0391 1073 80
KVK: 34121286, Amsterdam

Hooggeachte mevrouw Ollongren,

Een kleine handvol multinationals domineert het Nederlandse communicatielandschap en creëert een schadelijke dynamiek waarover Nederland onvoldoende regie heeft. Bits of Freedom vraagt u een kabinetsbrede visie te ontwikkelen met betrekking tot deze problematiek. Hieronder lichten we ons verzoek toe.

Op 15 mei jongstleden loog Facebook¹ tegen de leden van de Tweede Kamer over de maatregelen die het platform genomen zou hebben om manipulatie van verkiezingen tegen te gaan. Dit is geen incidentele gebeurtenis, maar de zoveelste keer dat Facebook bewijst een onbetrouwbare gesprekspartner te zijn.² Dat is bijzonder problematisch gezien het platform met een beperkt aantal andere partijen, ons communicatielandschap domineert. Deze dominantie maakt deze bedrijven oncontroleerbaar en oppermachtig in onze samenleving, in het publieke debat en in onze democratische rechtsstaat. Bovendien beperken ze innovatie door concurrentie op voorhand uit te schakelen. Zij doen dat ook nog eens met een bedrijfsmodel dat gebruikers en bedrijven uitbuit.

Kamerleden vanuit zowel de coalitie als de oppositie reageerden bijzonder afkeurend op het nieuws dat Facebook hen had voorgelogen. Lodewijk Asscher merkte op dat keer op keer blijkt dat de beloftes van Facebook niets waard zijn. Uw partijgenoot Kees Verhoeven riep op tot actie: "Wat mij betreft is het moment nu aangebroken dat we de stap van zelfregulering en het vertrouwen op de belofte van bedrijven, in gaan ruilen voor wetgeving."³

¹ <https://debatgemist.tweedekamer.nl/debatten/datasamenleving-en-democratie>

² Begin maart schreef Facebook in een brief aan een Amerikaans senator bijvoorbeeld dat eerder verstrekte informatie "not entirely accurate" was (<https://regmedia.co.uk/2019/03/01/facebook-warner-research-vpn.pdf>).

³ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2285561-bits-of-freedom-facebook-gaat-de-fout-in-met-politieke-advertenties.html>

Bits of Freedom onderschrijft het belang van optreden door het kabinet, maar waarschuwt ook voor de verleiding om aan symptoombestrijding te doen. We constateren dat dat nu al teveel gebeurt. Op Europees niveau en bij onze buurlanden wordt wetgeving geïntroduceerd die paal en perk zou moeten stellen aan alles van leugenachtig nieuws en inbreuken op het auteursrecht tot de verspreiding van haatzaaiende informatie. Deze maatregelen slaan de plank mis. Ze hebben namelijk als gevolg het inperken van de uitingsvrijheid van burgers, in plaats van het beknotten van de monopoliepositie en macht van de dominante platformen.

Kortom, niet de symptomen maar het onderliggende systeem moet worden gereguleerd. Anders gezegd: om “het probleem Facebook” op te lossen, moeten we – het maatschappelijk middenveld, beleidsmakers en de wetgever – Facebook even helemaal vergeten. De vraag die wat ons betreft centraal zou moeten staan, is welk communicatielandschap Nederland nodig heeft om in deze digitale tijd zorg te dragen voor een robuuste democratie. Zonder een voorschot te willen nemen op die exercitie denkt Bits of Freedom dat we een landschap nodig hebben dat gekarakteriseerd wordt door pluriformiteit en waarin mensenrechten beschermd zijn. Transparantie en toezicht hebben enkel effect in een gezonde markt.

De problematiek rondom de dominante platformen in onze samenleving vraagt om een holistische aanpak, is ministerie-overstijgend en vraagt dus om visie van het gehele kabinet. Bits of Freedom roept u op om hierin het voortouw te nemen, bijvoorbeeld door het opzetten van een interdepartementale werkgroep die de problematiek onderzoekt en gezamenlijk een effectieve interventiemix aandraagt. Bits of Freedom denkt graag met u mee en nodigt u graag uit voor een toelichting.

In afwachting van een reactie en met vriendelijke groet,

Evelyn Austin, namens Bits of Freedom